Полуботку-Полуботку,
Наказний гетьмане!
А хто ж тобі гетьманськую
Булаву дістане?
Полуботку-Полуботку,
Голубе-соколю!
А як же ж ти підіймешся
За козацьку волю?
Полуботку-Полуботку,
Рідная дитино!
А як же ж ти ізійдешся
З вражим Вельяміном?2

Не питайте, хто Павлові
Булаву добуде,
Є у нього Україна,
Є у нього люди.
І пішли вже Семен Рубець
І Василь Биковський3,
Лиш чекайте, що то скаже
Цар Петро московський,
Нема царя в Московщині,
Десь у Тегерані4;
Але посли й туди за ним —
І вже в Астрахані.
І за море, за Хвалинське5,
Листи посилають
Та у царя серед бійки
Гетьмана благають.
А тим часом і Вельямін
Листи посилає6
Та до царя московського
Стиха промовляє:
"Що робити, — каже, — царю,

З тими козаками?
Либонь, вони хотять знову
Битись з москалями!
Шумить-гуде Україна,
Козаки гукають,
А найбільше Милорадич7
З Маркевичем8 грають".
І подумав цар московський,
Та й із Тегераня
Серед зими свої листи
Шле до Астраханя,
Та й і каже українцям:
"Почекайте, люди,
Повернуся в Московщину —
Тоді все вам буде!
Але за то й мене тепер
Послухайте, діти,
І п'ятнадцять мені тисяч
Козаків пошліте!
З Милорадичем пошліте
В Ладогу п'ять тисяч,
А з Маркевичем до Хреста
Пошліть десять тисяч!"9
І пішли сумні козаки,
Нічого діяти...
"Зато, — кажуть, — ми гетьмана
Будем живо мати!"
Та не ворон же то чорний
Із соколом б'ється,
То Вельямін з Полуботком
За права дереться.
І обидва Петра-царя
Просять розсудити.
І говорить цар московський:
"Нічого робити!

Треба, — каже, — Полуботка
В Петропіль10 зазвати
І тут йому по-московськи
Правду розказати!"
І з Савичем11 і Чарнишем12
Павла викликає,
Але Павло послів собі
Вперед посилає.
І прибули у Петропіль
Посли молодецькі:
Полковники Данилович
І Петро Корецький.
Бунчуковий Володьковський
І судець Грабенко,
І військовий з ними писар
Завзятий Ханенко13
І прибули у Петропіль
Та й говорять: "Царю!
Візьми собі Вельяміна,
Візьми нашу кару;
Судці твої московськії
Нас добра не учать,
Багатого обдирають,
А бідного мучать.
Козаків за хлопів мають
І гризуть гетьмана...
А чи ж так то, ясний царю,
Було за Богдана?..
Ти говориш, що Хмельницький
Сам царям прирадив,
Щоб московський воєвода
На Вкраїні рядив;
Але Павло Полуботок
Не ховає слова,
Він говорить: "Що там, — каже,

Батькова умова!
Спершу, царю, піднови ти
Нашу давню волю,
Щоб ми самі судилися
Помежи собою;
Щоб ні стольник, ні боярин,
Ані воєвода
Не питали, не судили
Нашого народа;
Щоб козаки самі собі
Розправу чинили,
І, де три їх, щоб два собі
Третього судили.
І всі царі московськії
Теє право знали
І за нього своє слово
Царськеє давали.
Та й ти давав, ясний царю,
Як ізбирав раду,
Як давав нам у гетьмани
Пана Скоропаду14
Чого ж тепер на Вкраїні
Воєводи .стали,
Чого права козацькії
И вольності пропали?!"
Незабаром за послами
Й Павло прибуває
І з Чарнишем і Савичем
К царю підступає.
Підступає, дає листи,
Просить за Вкраїну,
Але, знати, й Павло прибув
В лихую годину:
Ані Петро, ні бояри
За нього не дбали,

Його листи за Вкраїну
Під сукном лежали.
І чекає Павло місяць,
Ба й другий чекає,
Ба й чекає місяць третій —
Цар не закликає.
"Почекай же, — Павло каже,
Їдна мені доля,
Але стане й тобі хроном
Козацькая воля".
І останнє своє слово
Цареві готовить;
І приходить з старшиною
І до нього мовить:
"Знаю й бачу тепер, царю,
Що ти без причини
Підійнявся на погибель
Мої України.
І всі царськії укази
Хочеш попалити,
І всі вольності козацькі
Хочеш потопити.
І козаків, як худобу,
На роботу гониш,
І над ними "Вічну пам'ять"
По болотах дзвониш...
І гетьмана обирати
Нам не позволяєш,
І судити судців своїх
З Москви посилаєш!
І нас судять без закону,
Без всякого права;
Чи вже ж тобі за то, царю,
Буде яка слава?
Але нехай мені буде

Вільно і сказати,
Що нічого тобі, царю,
З України ждати.
Україна — не дитина,
Вона волю має,
А вільного не неволя —
Правда пригортає.
Тепер кажи мені, царю,
Хоч залізо терти,
Хоч у тюрмі холоднії
Із голоду мерти;
Усе їдно мені, царю,
Тілько б не видати,
Як та бідна Україна
Буде пропадати!.."
І стиснув Петро зубами.
"Шкуру, — каже, — здерти!"
Але трохи одумався:
"В тюрму аж до смерти!"
І у тюрмі Петра й Павла
Разом з старшинами
Обіллявся Полуботок
Дрібними сльозами...
Обіллявся не за себе,
А за Україну
Та за своїх товаришів,
Що без долі гинуть.
Та не довго ж Павло плакав.
Заслаб, помирає...
Цар доктора посилає —
Павло виганяє.
"Нащо, — каже, — життя моє
Назад повертати,
Коли я не можу долі
Батьківщині дати?"

Петро сам іде до нього,
Щоб перепросити,
І дає йому лікарство,
Просить його пити.
Але Павло Полуботок
Йому промовляє:
"Дармо, царю; ти не вернеш,
Що вже погасає...
Живо-живо Павла й Петра
На світі не буде,15
Тоді обох нас розсудять
Правдивії люди..."
8 июня

1 Полуботок Павло Леонтійович (близько 1660 — 1724) — наказний гетьман Лівобережної України (1722 — 1724), у 1706 — 1722 рр.— чернігівський полковник. Прагнучи зміцнити привілейоване політичне становище української старшини і забезпечити за нею монополію гноблення трудящих України, домагався від царського уряду відновлення права виборів гетьмана і ліквідації найвищого адміністративного органу України — Малоросійської колегії, створеної 1722 р. з наказу Петра І у Глухові. Ув'язнений Петром І, помер у Петропавловській фортеді в Петербурзі.
2 Вельямін — Степан Лукич Вельямінов, царський бригадир (військовий чин, середній між полковником і генералом), президені Малоросійської колегії. Відзначився службовими зловживаннями.
3 І пішли вже Семен Рубець і Василь Биковський... — Після смерті гетьмана І. І. Скоропадського (1646 — 1722) П. Полуботок послав військових товаришів С. Рубця та В. Биковського у Москву до царя з проханням дозволити вибори гетьмана. Проте посли до царя не були допущені.
4 Нема царя в Московщині,||Десь у Тегерані... — У 1722 — 1723 рр. Росія вела війну.з Іраном.
5 І за море, за Хвалинське... — У староруських літописах Хвалинським називалось Каспійське море.

6 Атим часом іВельямін||Листи посилає... — С. Вельямінов особисто зустрівся а Петром І 1723 р. в Москві після повернення останнього з Персидського походу 1722 р.
7 Милорадич — Михайло Ілліч Милорадович, український поміщик, за походженням серб, у 1715 — 1726 рр. — гадяцький полковниц.
8 Маркевич — лубенський полковник.
9 ...В Ладогу п'ять тисяч,|| А з Маркевичем до Хреста || Пошліть десять тися ч!" — Царський уряд використовував козаків на будівництві каналів, оборонних валів та фортець, зокрема Ладозького каналу біля Петербурга та фортеці святого Хреста на Каспійському морі. Козаки працювали безкоштовно і через важкі умови роботи масами гинули або ставали каліками.
10 Петропіль — Петербург.
11 Савич Семен — генеральний писар України.
12 Чарниш (Черниш) — генеральний суддя.
13 Ханєнко Микола Данилович (1691 — 1760) — український поміщик, генеральний хорунжий (1741 — 1760). 1723 р. разом з П. Полуботком був звинувачений у зраді і заарештований у Петербурзі; звільнений 1726 р. У 1738 р. брав участь у поході російського війська на Крим. Написав щоденники "Діаріуш" та "Щоденник генерального хорунжого Чиколи Ханенка 1727 — 1753 рр.", які містять відомості з історії України 20 — 50-х років XVIII ст.
14 Скоропада — І. І. Скоропадський.
15 15 Живо-живо Павла й Петра На світі не буде..." — ГІ. Полуботок помер 29 грудня 1724 р., а Петро І — 8 лютого 1725 р.